

hun persoonlijke belangen." Maar de stof van deze maand is te ruim en ik bepaal mij dus tot de woorden van Chamberlain over de buitenlandsche politiek.

Schering en inslag van de rede is, dat er aan het „schitterend isolement" van Engeland een eind moet komen. Andere Europeesche staten sluiten verbonden, maar in de ure des gevaars zal Engeland alleen staan. Het heeft reeds van die vereenzaming de wrange vruchten geplukt in het verre Oosten, waar Rusland Port-Arthur en Taliën-Wan heeft ingepalmd en Engeland zich met een overschot heeft moeten vergenoegen. Wel noemt Chamberlain de politiek van berooving, welke de Europeesche mogendheden tegen China volgen, nog slechts het allereerste begin van een totale verandering van den toestand in Oost-Azië en zegt terecht, dat niemand daaruit rasse conclusies moet trekken omtrent de toekomst van een reuzenrijk van honderden millioenen inwoners als China is. Maar hij wenscht toch allermint te verbloemen dat Harer Majesteit's gouvernement, zij het geheel buiten eigen schuld, door graaf Moerawjof bij dat allereerste begin van de Chineesche deeling leelijk in het ootje genomen is. Straalt er toch niet een klein weinig besef van eigen gemis van waakzaamheid door in het gebruik van onhoffelijke termen tegenover Rusland als deze: dat wie met den duivel eet een langen lepel moet hebben — en vooral in het brutale antwoord op de verwijten van hen die meenden dat de regeering een vaste afspraak met Rusland had moeten maken: „Indien wij een afspraak met Rusland gemaakt hadden, wie zou waarborgen dat die afspraak gehouden werd?"

Een nieuwe koers dus in Engeland's buitenlandsche politiek, daarover zijn de twee hoofdlieden van het unionistische kabinet, lord Salisbury en Chamberlain, het eens. Want de rede, door den premier in het begin dezer maand voor de *Primrose League* gehouden, bevatte in zooveel woorden dat het maar eens uit moest zijn met de pogingen van het Europeesch concert om „stervende natiën" (en niet alleen niet-christelijke) op de been te houden en dat Engeland te zorgen had een goed hapje te krijgen bij de verdeeling van de pastei. De concert-politiek krijgt dus den bons en zie, de nieuwe bondgenoot staat naast de deur. Er is plotseling een overweldigende sympathie en een onbedwingbaar gevoel van rasgemeenschap ontdekt met de vrienden aan de overzijde van den Atlantischen Oceaan. De gezelschapsterm, vroeger populair voor wat naar Engelsch fatsoensbegrip onbehoorlijk was: „*quite American*," maakt plaats voor de groot-politieke leuze: *Anglo-Saxonia contra mundum!* Woordelijk zeide Chamberlain dat „hun wetten, hun literatuur, hun standpunt ten aanzien van *elke* quaestie" dezelfde waren als de Engelsche. „En ik ga — zoo vervolgde hij — zelfs zoover te zeggen dat, verschrikkelijk als oorlog moge zijn, oorlog zelf billijk gekocht zou wezen, als in een groote en edele zaak de Sterrevlag en de Union Jack samen zouden wapperen over een Anglo-Saxisch verbond"

In Amerika is men nog zoover niet in de sympathie voor den aanstaanden bondgenoot. De zucht om indruk te maken en de wereld te verbazen heeft Chamberlain voor een deel stellig tot de buitengewone openhartigheid gedreven,